

EMRAH POLAT • Alocu Tilki'nin Serencamı

EMRAH POLAT 1974 yılında Ankara'da doğdu. ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nü bitirdi. 2000 yılında manik depresif bozukluk sebebiyle psikoza girdi ve maalesef yüksekten atladı. Ölmedi. Ancak belkemiği kırıldığı için yürüyemiyor. 2009 yılında Pupa Yayınları etiketiyle yayımlanan *Köpek Adamlar* adlı romanı Arnavutluk, Bulgaristan ve Romanya'da da basıldı. *Yüzler* adlı romanı 2013 yılında Sel Yayıncılık tarafından yayımlandı. Edebiyat Haber (edebiyathaber.net) adlı online edebiyat dergisinin yayın yönetmeni olan yazar, Ankara'da Edebiyat Haber Yazı Evi'nde dersler vermekte.

İletişim Yayınları 2063 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 321

ISBN-13: 978-975-05-1643-6

© 2014 İletişim Yayıncılık A. Ş.

1. BASKI 2014, İstanbul

EDITÖR Levent Cantek

KAPAK Suat Aysu

KAPAK İLLÜSTRASYONU Mert Yavaşca

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Ayla Karadağ

BASKI ve *CILT* Sena Ofset · SERTİFİKA NO. 12064

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi B Blok 6. Kat No. 4NB 7-9-11

Topkapı 34010 İstanbul Tel: 212.613 38 46

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 10721

Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

EMRAH POLAT

Alocu Tilki'nin Serencamı

Aileme...

“Büyük bir hastalık geçirmeyenler,
her şeyi anladıklarını iddia edemezler.”
– PEYAMI SAFA, *Dokuzuncu Hariciye Koğuşu*

Ameliyatım sekiz saat sürüyor. Belimdeki kurşunu çıkarıyorlar. Kırılan belkemiğim titanyum vidalarla sabitleniyor. Öbür kurşun çene kemiğini parçalayıp çıkıyor. Beş gün kaldığım yoğun bakımdan hatırladığım topu topu beş saniye. Odaya çıktıktan bir gün sonra uyandırıldım. O kadar narkoz alıyordum ki... Her şey bir tül perdenin ardında gibiydi; fakat çene kemiğimin sağ yanında başlayan sızının kulak dibine kadar yayılmasını, ardından yüz kaslarımda beliren seğirmeyi unutamam. Narkozun etkisi hafifleyince yattığım yerden sağa sola kımldamaya çalıştım, nafi! Elimi koyduğum bacağımı hissetmiyordum, sıktım, his çok azdı. Tuhaf bir duyguydu. Elimi yukarıya doğru götürdüm. Penisimi de hissetmiyordum. Gözlerimi yumdum. Uyandığımda yanı başımda bir psikolog vardı. Musluk tıslamasını andıran bir sesle, “Ne oldu bana, düzelecek miyim?” diye sordum. Çenem kopacak gibiydi.

“Onu doktorunuz daha iyi bilir,” dedi ve ekledi. “Ama Omurilik Felçlileri Derneği’ne üye olabilirsiniz, hayat bitmiş değil.” Gözlerimi tekrar yumduğumda başıma ne geldiğini anlamanın derin ıstırabı vardı.

Yaşadığının kaza olduğunu söyleyebilirim. Zaten Psiko-sosyal Rehabilitasyon Merkezi'nde kalan felçli hastaların tümü başlarına kaza geldiğini düşünür. Oysa hemşirelerle hasta bakıcıların inançları farklıdır. Onlara göre, hastaların kimi paragöz olduğundan, kimi fazla çapkın olduğundan Allah'ın tokadını yemiştir. Gerçekten Tanrı varsa beni cezalandırma sebebi çok açık olsa gerek; milletin gözünün yaşına bakmadım, önüme geleni soyup soğana çevirdim. Evet, tastamam böyle yaptım. Söylediğim gibi hastane çalışanları, insanların yaptıkları, belki de yapamadıkları nedeniyle ilahi bir cezaya çarptırıldığını düşünür. Bu inanç sinsi bir yılan gibi hastanede dolanarak önce refakatçileri sokar, sonra zehrini hastalara akıtır. O andan itibaren herkes "suçunun" bedelini ödediğine ikna olur. Peki ya Gaziantep'li çocuk, o niçin cezalandırılmıştı? Herkesin yanıtı hazırды: "Annesi, annesi yüzünden, kötü bir kadın o!"

Trafik kazasında kaybettiğim anne babamı hayal meyal hatırlıyorum. Beni amcam Osman'la yengem Perihan büyüttü. Dikmen'de oturuyoruz. Şu an ikisi de yaşamadığı için, oturuyorum desem daha doğru olacak. Hatta oturuyordum.

Bilenler bilir: Ankara'nın en yüksek tepelerinden olan Oran ile Dikmen sırtları birbirinden bağımsız görünür. Hali vakti yerinde olanların yaşadığı Oran'la orta ve düşük gelir grubunun yaşadığı Dikmen'i bağlayan ince bir yol vardır. Bir kenarı uçurum olan yolun sol yanı gecekondularla doludur. Evimiz yerinden sökülmemek için direnen otlar gibi yamaca sıkıca tutunmuş gecekonduların bitiminde, Mürsel Uluç Mahallesi'ndeydi. Eskiden oturduğumuz gecekonduyu yıkıp bize bir daireyle bir dükkân vermişlerdi.

Size, "Buralar hep dutluktı!" güzellemesi yapacak değilim. Gecekondular mahallesinde yaşamak hayli güçtü. Yokuşun üstünde bulunan bakkala gitmek için bir kilometre kadar tırmanılırdı. Bazen lağım patlar, mahalleye pis sularla

birlikte kesif ama çabuk alışılan bir koku yayılırdı. Buraya “boklu mahalle” denmesi bu yüzden.

Evlerde her zaman su akmaz, sokaklarda lamba bulunmazdı. Kışın yokuşta düşen yaşlılar kalça kemiklerini kırarlardı. Mahallenin –o kadar yaşayabildilerse– altmış yaş üzeri insanların yarısına yakınının topallaması işte bu yüzden. Buraları “yaşanılır” kılan her yerde olduğu gibi kadınlardı. Kocalarını çalışmaya, çocuklarını okula gönderir, günlük işleri görür, komşu kadınlarla çay içip dedikodu etmeye dahi zaman bulurlardı.

Beni, belki de çocukları olmadığı için bu şartlarda iyi yetiştirdiler. Amcamın içeriye düşünceye kadar cebine giren düzensiz ama yüklü para sayesinde üniversite hazırlık kursuna gidip ODTÜ Psikoloji Bölümü’nü kazandım. Üçüncü sıfıftayken ne yazık ki amcamı, ardından yengemi kaybettim. Okulu bitirebilir miydim bilmiyorum ama hayatımda, okuduğum bölümün katkısını fazlasıyla gördüğümü söylemeliyim. Bilinçli veya bilinçsiz olarak her şeye psikoloji penceresinden bakmışımdır. Ekonomik dalgalanmalarda dahi psikolojinin etkisi vardır. Trafik, mimari, spor, politika... Kısacası, insan olan her şeyin kökeninde psikoloji yatar esasen.

Amcamla geçirdiğim yıllar boyunca çok fazla insan tanıdım, hem de iyi tanıdım. Ellerinin kımıldayışındaki anlam katmanlarını, söyledikleriyle demek istedikleri arasındaki farkı gördüm. Kuşkusuz mesleği layıkıyla icra etmeye yarayacak yeteneğe sahiptim ama itiraf etmeliyim ki, psikoloji bilgim, daha önemlisi amcamın yanında kazandığım beceri olmasa ne yapardım bilemiyorum.

Bu âlemde herkesin bir lakabı vardır. Dolandırıcılığa olan yeteneğimi erkenden gören amcam, nâm-ı diğer İmparator Osman bana Tilki demişti. Tilki Sadık. Hastanedeki acıracak halimi görse mezarında büyük ihtimalle ters dönerdi rahmetli.

Uzun süre hastanede kaldığım için kendime sormadan edemiyordum: Hep hasta mıydım? Hırıltılı solumadan önce olağan bir hayat sürüyor muydum? Ne yazık ki bu sorulara verecek net bir cevabım yok. Şu an, eski hayatım kıyıda ayrılan bir tekne gibi dalgalar içinde gözden kayboluyor sanki. İnsan, hastanede gördüklerinden sonra, “yaşıyorum” demeyi öğreniyordu: Ama yürüyemiyorsun: “Yaşıyorum ya!” Konuşamıyorsun da: “Yaşıyorum ya, buna da şükür!”

Okuldaki en güvendiğim adam Cevahir'di. Ağır sıklette Türkiye Judo Şampiyonu olan Cevahir, okuldayken konser organizasyonları düzenliyor, arkadaşlarıyla Ankara'daki çeşitli mekânların güvenliğini üstleniyordu. Ondan çekinmek için yakın dövüşte birilerini paralamasına gerek yoktu doğrusu. İri cüssesi, hal ve hareketleriyle insanlar üzerinde mutlak bir egemenlik sağlıyordu. Tamam, ben de uzun boyluydum ama bende olmayan bir heybet vardı onda. Şimdi düşünüyorum da onun aracılığıyla Random Cafe & Pub'ın ortaklarından olmasam, vurulmayacak ve hastaneye düşmeyecektim. Gerçi felç kalmamda onun ne kabahati vardı? Benim hikâyem tamamen zamanlama, doğrusu zamanlayamama meselesiydi.

Okula kayıt yaptırdığımda, başka bölümde okuyan Cevahir'le bizi amcamın talebelerinden Ekrem abi tanıştırdı. "Önemli bir abimizin yeğeni," demişti. "Ona göre Cevahir!"

Böyle bir tembih olmasa da kapı gibi adam kadar arkadaş canlısı pek az bulunur. Arkadaşıysanız, onun koruması altındasınızdır: Kendinizi her an ona borçlu hissedersiniz.

Hastanedeyken en kritik günlerimde, mecazi anlamda söylemek gerekirse, onun sayesinde ayağa kalktım. Ne demek istediğimi okudukça siz de anlayacaksınız.

Âşık olmadım mı? Oldum. Adı Dilek'ti. Cevahir'in sınıf arkadaşıydı. Maalesef aşkı kabul etmedi. Onu görünce elim ayağım birbirine dolaşıyordu. Hani, nefretin aşktan daha güçlü bir duygu olduğu söylenir ya, beni reddettiği için ondan nefret mi ediyordum bilmiyorum ama onu unutamadığıma, içimden söküp atamadığıma göre ona karşı aşktan daha güçlü bir duygu besliyor olmalıyım. Okuldan sonra iletişimimizin koptuğu Dilek'in evlendiğini duydum Cevahir'den, sonra da boşandığını. Doğrusunu söylemek gerekirse onu bir kez daha ama bambaşka şartlarda göreceğim aklımdan ucundan bile geçmezdi, ne diyelim, oldu işte.

Dilek'i, duygusal yükü olmayan anlık ilişkilerle unutmaya çalışıyordum. Birkaç eskort kızın telefonu vardı. Seanslık, saatlik veya gecelik çalışıyorlardı. Aralarından yalnızca Naz'la geceleri birlikte olabiliyordum; çünkü benden fazla para istemiyordu. Ona kız arkadaşımış gibi davranmak hoşuma gidiyordu: Bazen Kennedy Caddesi'ndeki evinden alıyor; sinemaya, yemeğe gidiyor, gece olunca da alışverişimizi tamamlıyorduk. Dilek'in boşluğunu onunla doldurmaya çalışıyordum.

Okuldayken kütüphanede zaman geçirmek çok hoşuma giderdi. Üçüncü katın rektörlüğe bakan köşesindeki masaya kurulur, Türkçe edebiyat raflarındaki romanları okur, sözlükleri karıştırırdım. *Asker Argosu* adlı bir sözlüğe bile rastlamıştım. Bir gün burada benim de kitabım yer alacak diyordum. Soyadım Apik olduğuna göre sağıma Yusuf Atılgan'ı, soluma Sabahattin Ali'yi alacaktım. Bundan daha büyük onur var mıydı? Aslında yazarlığa yatkınlığım yok değildi: Birkaç öyküm Ankara'da çıkan bir dergide yayımlanmıştı. İlk öykümün yayımlandığı günü hiç unutmam: Tam da An-

kara Öykü Günleri öncesinde gerçekleşen olay beni havalara uçurmuştu. Kitabevinden aldığım dergide adıma görünce bir an dünyanın çevremde döndüğü hissine kapılmışım. İnsanın ayaklarını yerden kesen bu hisle Yüksel Caddesi'ndeki bir kahveye oturdum. Dergiyi öylesine karıştırırken birkaç çay içtim. Aslında hep kendi öyküme bakıyor, kendi adıma odaklanıyordum. İnsanın kendini ayrıcalıklı saydığı bu his uzun sürmedi: Ankara Öykü Günleri'ne katılan yazarların birkaçıyla ayaküstü sohbet ettiğimde aklımın bir köşesinde hep şu umut vardı: Birisi öykümü okumuştur, bu genç yeteneğin adını biliyordur... Ama nerdeee!

Ben de diğerk hastalar gibi başıma gelenleri kazaya bağlamak istiyorum. Vurulmam, yanlış zamanda yanlış yerde bulunmak cümlesine sığabilecek bir kazaydı gerçekten. Oysa her şey ne de “güzel” başlamıştı.

Bürosu Kızılay’da olan amcam o zamanlar bana Tilki lakabını takmamıştı. Okul çıkışları bazen amcamın bürosuna uğruyor, bir şeylerden pireleniyor ama neler döndüğünü tam olarak anlayamıyordum. Altı üstü büroydu işte: Masalar, klasörler, sekreter ve getir götür işlerine bakan biri... Büroyu tuhaf kılan iki şey vardı sadece: İlki, yirmili yaşlardaki getir götürcünün kıyafetleriydi; bir gün asker üniforması giyiyor, bir gün polis kılığına bürünüveriyordu. Allah’ım neler oluyordu? Amcamın odasından zaman zaman yükselen seslerse beni büsbütün dumura uğratan garipliklerin ikincisiydi. Günde en az beş sigaralık tüttüren adam bir gün tuğay komutanı olurdu, bir gün vali, bir gün de maliye bakanlığı müsteşarı.

Kimi zaman telefonda sesini yükseltir, “Çocuğı gönderiyorum, bak para gelmezse gelirim yanına, külahları değışi-

riz haaa, ona göre!” derdi. Bazen de alttan alır, ikna edici bir ciddiyetle müzakereye başlardı.

Âlemdeki lakabıyla İmparator Osman, aslında mesleğini icra ediyordu. İş bitince odasından çıkar, asker üniformasıyla bekleyen koçancıya adresi ve elindeki “Ankaralı Şehit Aileleri Derneği” adına düzenlenmiş sahte bağış makbuzunu verirdi. Koçancı parayla birlikte dönünce az önce milleti alolarken gerginleşen herifçi birden rahatlayıverir, kopartılan parçanın miktarına göre şekilden şekile girer, sırtara sırtara neredeyse zil takıp oynardı.

Milleti layıkıyla ayıkladığı böyle günlerde önce sekreterden makas alır, sonra “Koçuum!” diyerek bana sarılırdı. Hemen ardından öğütler başlardı: “Aman akıllı ol koçum, tufaya gelme, tezgâha düşme, bu hayatta ya akıllı olacaksın ya keriz, onlar seni keseceğine sen onları kes koçum!” gibi laflar söylerdi. Öğütlerin sloganlaşmış son cümlesi genellikle şuydu: “Koçum bak, ısırlmamak için ısıracaksın, bunu unutma!”

O yıllarda amcamın ne demek istediğini henüz tam olarak çözemiyor, “Deli mi lan bu adam, ne demek istiyor?” diye düşünüp duruyordum.

Yıllar böyle geçti. On dört yaşlarındaydım. Çoğu ergen gibi boyum birdenbire atıvermiş, sesim kalınlaşmıştı. İşte, amcamın ne dolaplar çevirdiğini çaktığım yaşlar, akranlarımdan oldukça büyük gösterdiğim o günlere denk gelir.

Kendi bürosunu açan koçancının, İmparator’un işlerine kan doğradığı bir dönem yaşanıyordu. Bir gün beni yanına çağırıp elindeki makbuzla adres pusulasını uzattı:

“Boyun posun yerinde, içerideki asker kıyafetini giy, taksiye atlıyorsun, bunu şu adrese veriyorsun, parayı kapıp geliyorsun, hadi göreyim seni koçum!”

Bunları söyledi söylemesine ama biraz tedirgin olduğu yüzünden okunuyordu, işin nasıl sonuçlanacağını bilmediği

için ben gelinceye kadar muhtemelen dokuz doğurmuştur. Ne de olsa ilk işimdi. Ancak layıkıyla cukkaladığım parayı eline yekten sayınca derince soluklanıverdi. Bu olaydan sonra bendeki cevheri görüp yavaştan işlemeye başladı.

Yaptığımız iş *aloculuk-koçancılık* olarak adlandırılıyordu. Kendi bürosunu açan koçancının yerine bakıp kazançtan yüzde on alıyordum. İlk işimden elimde kalan para asgari ücretin beşte biri kadardı. İmparator aloyu çeker, bense koçanı adrese teslim edip tahsilatı yapardım; mevzu bu kadar basitti. Bizler “çağrı at, avı bekle” yöntemini kullanmaz, doğrudan avlanırdık. Vurursun, ıskalarsın, orası başka, ama pozisyonunu alıp hedefe atacaksın. Kural buydu.

Bir gün İmparator kepenkleri indirip, sekretere kurdurduğu rakı masasında epey yağlı geçen günün hasılasını eritmeye karar vermişti.

“Gel koçum!” diye seslendi bana. “Rakı içeceksin ki, büyüyesin yeğenim.” Doldurduğu kadehi uzattı. Sigaradan bir fırt çekip paketi masaya bıraktı: “Zamanında güvenilir adamlarımla turneye çıkardım, neydi be o günler, turne dediğim en az bir yıl, Trakya köylerinden Hakkari’ye kadar. O zamanlar alo yok, memlekette telefon tek tük, paso koçancılık. Ben maliye müfettişi olurdum, adamım şoför, muhtar muhtar gezerdik vergi topluyoz ayağına. Ulan, biriniz de ayılın yav! ‘Ne işi var maliye müfettişinin köyde?’ Yok, bizim millet mal, inanmazsın, arabanın bagajını tepeleme parayla doldurur gelirdik.”

Her ne kadar Maltepe pavyonlarında kariya kıza yedirdiği için fazla para tutamasa da İmparator, hayatını dolandırıcılık üzerine kurmuştu: Devlet memuru gibi mesaisi vardı. İş disiplini fazlaydı. Akşam rakıyı ne kadar götürürse götürsün her sabah erkenden tıraşını olur, kravatını takar, evrak çantasını alır, beni de yanına katar, dolmuş durağının yolu-

nu tutardı. Muhasebeci ayağına yatıyordu, Kızılay'da bürosu vardı, bana da işi öğretiyordu. Ama ne iş! “Koçum,” dedi. “Kamufle olamazsan aynen nakavt, ikinci raundu görme şansın hiç yok yani, aman koçum.”

Zamanla dolandırıcılığı “beceriye” dönüştürdüm. Yeteneklerim o kadar fazlaydı ki, kısa sürede amcam gibi esaslı dolandırıcıyı iskartaya çıkarıp aloculuğu kapıverdim.

İmparatorun koçancılığını, sonra aloculuğunu yaparak mesleğin inceliklerini öğrenip Türkiye'nin dört bir yanında büro açan dolandırıcı abiler vardı. Özellikle Balalı Ekrem abinin çok yardımını görmüştümdür: O, amcam yaşarken de, öldükten sonra da beni kolluyor, bana saygı duyuyordu. İmparator, küçük çaplı dolandırıcıların yalnızca şahı değildi, meslektaşları zorda kaldığında onları bir hasımdan çok bir oğul olarak görmüş, her birine elini uzatmıştı. Hayatta olmayan amcam zorda kaldığımda kurtarıcı meleğim olacaktı, ta ki hastaneye düşünceye kadar.